CANTON DU VALAIS
KANTON WALLIS

Département de la santé, des affaires sociales et de la culture
Service de l'action sociale

Departement für Gesundheit, Soziales und Kultur
Dienststelle für Sozialwesen

መሰላትን ግቡኣትን ንተጠቀምቲ ማሕበራዊ ሓገዝ
ዕዳ ንኽንመልስ ዘለና ግዴታን

DROITS ET DEVOIRS DE BÉNÉFICIAIRES DE L'AIDE SOCIALE ET RECONNAISSANCE DE L'OBLIGATION DE REMBOURSER

እዚ ትርጉም ንሓበሬታ ዝዓለመ ኮይኑ፡ ዝኾነ ጥርጣረ ምስ ዝህልወና ብፈረንሳ ወይ ብጀርመን ዘሎ ጽሑፍ ክንውከስ ንኽእል።

Mise à jour avril 2017

1. መሰረታዊያን ሕግታት
Principales bases légales

- ቅዋም ፌደራል / Constitution fédérale (RS 101)
- ገበናዊ ሕግታት ስዊዝ / Code pénal suisse (CP), du 21 décembre 1937 (RS 311.0)
- ፌደራላዊ ሕጊ ንብቅዓትን ጉዳይ ማሕበራዊ ንሓገዝ ዘድልዮም ውልቀ ሰባት / Loi fédérale sur la compétence en matière d'assistance des personnes dans le besoin (LAS), du 24 juin 1977 (RS 851.1)
- ካንቶናዊ ሕጊ ኣብ ምውህሃድን ማሕበራዊ ሓገዛትን / Loi cantonale sur l'intégration et l'aide sociale (LIAS), du 29 mars 1996 (RSV 850.1)

  ስርዓት ኣተገባብራ ንካንቶናዊ ሕጊ ኣብ ምውህሃድን ማሕበራዊ ሓገዛትን / Règlement d'exécution de la loi cantonale sur l'intégration et l'aide sociale (RELIAS), du 7 décembre 2011 (RSV 850.100)
- ሕጊ ካንቶን ኣብ ስርዓታትን ምምሕዳራዊ ሕጋጋትን / Loi cantonale sur la procédure et la juridiction administratives (LPJA), du 6 octobre 1976 (RSV 172.6)
- መምርሒታት ንክፍሊ ማሕበራዊያን ዝምልከት ጉዳይ / Directives du Département en charge des affaires sociales (www.vs.ch/web/sas)
- ምሕጽንታታት ካብ ኮንፈረንስ ስዊዝ ኣብ ትካላት ማሕበራዊ ምንቅስቓስ / Recommandations de la Conférence suisse des institutions d'action sociale (CSIAS) (www.csias.ch), à titre subsidiaire

2. መሰረታውያን መሰላት ሓታቲ/ንተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ
Principaux droits du demandeur/ bénéficiaire d'aide sociale

2.1 ዝተሓተ ኣታዊ ክህልወና ዘለና መሰል / Droit au minimum vital (art. 12 Constitution fédérale, 1 LIAS, 1 et 8ss RELIAS)

- ኩሉ ሰብ በቲ ዝረኸቦ ኣታዊ ወይ በቲ ዘለዎ ግዜ ናብርኡ ክመርሕ ምስ ዘይክእል፡ ንማሕበራዊ ሓገዝ ተጠቃሚ ክኸውን መሰል ኣለዎ (art. 12 Constitution fédérale) ። ዕዳ እንተጸኒሕዎ ግን ኣይክፈለሉን ኢዩ።.
- RELIAS (art. 8 à 13) እዚ መስርሕ ንዝተፈላለዩ ጉጅለታት ፍልይ ዝበለ ስርዓታት ይሕንጽጽ፡ ንኣብነት ንመንእሰያት፡ ኣብ ትምህርቲ ዘለዉ ሰባት፡ ርእሶም ዝኽእሉ ሰባት፡ንብረት ዝውንኑ ሰባት፡ ገዛ ዝውንኑ ሰባት፡ መንበሪ ፍቓድ ኤል(permis L) ከምኡውን መንበሪ ፍቓድ ዘይብሎም ክኾኑ ይኽእሉ።.

2.2 ንማሕበራዊ ሓገዝ ዝቐርብ ሕቶ / Demande d'aide sociale (art. 12 LIAS, 28ss RELIAS)

- ሓታቲ ብውልቁ ወይውን ብወኪሉ ጌሩ ሕቶኡ የቕርብ።
- ብጽሑፍ ወይውን ብቓል ንመንበሪ ኮምዩን (ምምሕዳር) ወይውን ናብ ማእከል ማሕበራዊ ጥዕና ሕቶኡ (centre médico-social -CMS) የቕርብ።

2.3 ውሳኔ ናይ ምርካብ መሰል / Droit d'obtenir une décision (art. 4 et 13 LIAS, 31s RELIAS, 29 LPJA)

- ኮምዩን ንማሕበራዊ ሓገዝ ዝምልከት ጉዳይ ውሳኔ ክህብ ምሉእ ብቕዓት ኣለዎ። ከምኡውን ንሲ ኤም ኤስ (CMS) ኣብ ክንድኡ ኮይኑ ክዓም ክውክሎ ይኽእል። (art. 4 LIAS).
- ኩሎም ብኮምዩን ዝውሰዱ ውሳኔታት (ንኣብነት፡ ንማሕበራዊ ሓገዝ ዝህልወና መሰል ፡ ባጀት ምምዕርራይ፡ መሰል ምስራዝ፡ ብማሕበራዊ ሓገዝ ዝተዋህበና ዕዳ ምኽፋል ወዘተ.) ዝኣመሰሉ ንተጠቃሚ ሰብ ምኽንያቱ ይሕበሮን ኩሉ ተኽእሎታትን ማለት ይግባይ ዝብለሉ ናይ ግዜ ገደብ ይንገሮን።
- ካብቲ ሕቶ ዝቐረበሉ ግዜ ኣብ ውሽጢ **30** መዓልቲ ውሳኔ ይወሃብ። እዚ ከኣ ሕቶና ቅቡል ምዃኑን ዝወሃበና መጠን ባጀትን ይሕበረና።
- ባጀት እንተተዳልዩ ምስዚ ውሳኔ ተታሓሒዙ ይልኣኽ።
- እቲ ሰብ ብህጹጽ ጉዳዩ ክረኣየሉ ሕቶ እንተ ኣቕሪቡ ፡ ኮሙዩንውን ቅድሚ እቲ ናይ መጨረሻ ውሳኔ ምሃቡ፡ ብቅልጡፍ ኣብ ወሽጢ **5** መዓልቲ መልሲ ይህብ።

2.4 ናይ ይግባይ መሰል / Droit de recours (art. 14 LIAS, 33 RELIAS, 5, 34 et 41ss LPJA)

- እዚ ሓገዝ ዝሓተተ ሰብ ብኮምዩን ውሳኔ ምስ ተዋህበ እንተደአ ዘይተቐቢልዎ ናብ ኣማኻሪ መንግስቲ ቫሌ ኣብዚ ኣድራሻ 1950 ስዮን (Conseil d'Etat, Palais du Gouvernement, 1950 Sion) ይግባይ ክብል ይኽእል።ነዚ ከኣ ብደብዳቤ ኣዳሊዩ ፌርሙ ክምኡውን ነቲ ዘይተቐበሎ ነጥቢ ብንጹር ገሊጹ ዕላማ ዘይመቐበሊኡውን ኣብሪሁ ይሰዶ። እዚ ሰብ ናይ ህጹጽ ሓገዝ ተጠቃሚ ክኸውን ክሓትት ይኽእል።
- ካብታ ውሳኔ ዝተዋህበሉ ግዜ ኣብ ወሽጢ 30 መዓልቲ ይግባይ ክብል ይኽእል። ኮምዩን በቲ ሕጋዊ ናይ ግዜ ገደብ ወሳኔ እንተ ዘይሂቡ (2.3 ተመልከት), ኣሉታዊ መልሲ ከም ዝሃበ ክንወስዶ ንኽእል (art. 5 LPJA) ። እምበኣር እዚ ሓታቲ « ፍትሒ ተነፊግኒ» ብምባል ኣብ ዝተወሰነ ግዜ ይግባይ ክብል ይኽእል።
  ኣገልግሎት ማሕበራዊ ንጥፈታት (Le Service de l'action sociale, Avenue de la Gare 23, 1950 Sion),ብኮሙዩን ዝተዋህበ ውሳኔታት ክጽንዕ ስልጣን ኣለዎ።

2.5 መሰል ውልቃዊ ሰነድ ምውካስን ተሰማዕነት ምህላውን / Droit de consulter son dossier et d'être entendu (art. 19 et 25 LPJA)

- ብጠለብ ተጠቓሚ ፡ ብዛዕባ ማሕበራዊ ሓገዝ ዝምልከት ውልቃዊ ሰነዱ ናይ ምውካስ መሰል ኣለዎ።.
- እዚ ሰብ ብዛዕባ ኣብ ኩሉ ንዕኡ ዝምልከት ንምውሳን ዘኽእሉ ነጥብታት ሓሳቡ ክህብ ይኽእል።
- እዚ ሰብ ንኹሉም ዝፈረመሎም ወረቓቕቲ ቅዳሕ ክወስድ መሰል ኣለዎ።

2.6 መሰል ማሕበራዊ ሓገዝ ዝጅምረሉ ግዜ / Début du droit à l'aide sociale (art. 15s RELIAS)

- ሓደ ሰብ ሓገዝ ክወሃቦ መሰል እንተደኣለዎ ፡ መጽናዕቲ ናይዚ መሰል ካብታ ጠለብ ዘቕረበላ መዓልቲ ይጅምር (2.2 ተመልከቱ)።
- እዚ ጠለብ ኣብ መንጎ ወርሒ እንተቕሪቡ ፡ እቲ ዝወሃብ ሓገዝ በብመዓልቲ ተቐጺሩ ይዳሎ። በንጻሩ ክራይ ገዛ ዘይተኸፍለ እንተ ኾይኑ ፡ ኮምዩን ናይታ ወርሒ ብምልእታ ክራይ ገዛ ይኸፍል።
- ኮምዩን ነቲ ሕቶ ዘቕረበ ሰብ ፡ ሓገዝ ንኽወሃቦ ዘለዎ መሰል ንምርኣይን ክንደይ መጠን ከም ዝግብኦ ንምጽናዕን ኣብ ውሱን ግዜ ኣድላዩ ዝኾነ ሰነዳይት ንኸቕርብ ይሓቶ።(ንኣብነት፡ፋይናንሳያዊ ኩነታት፡ ውልቃዊ ህይወት ፡ ጥዕናን ማሕበራዊ ሂወት ዝምልከት ክኸውን ይኽእል። (3.2 ተመልከት).
- ገለ ገለ ሰነዳት ቅድሚ 30 መዓልቲ ማለት ኣብቲ ውሳኔ ክወሃበሉ ዘሎ ግዜ ክቐርቡ ዘይከኣል እንተኾይኑ፡ ኮምዩን በቲ ቀሪቡ ዘሎ ሰነዳት ተወኪሱ ግዝያዊ ዝኾነ ወሳኔ ይህብ።
- እዚ ሰብ በቲ ተዋሂቡ ዘሎ ናይ ግዜ ገደብ ምሉእ ሓበሬታ ወይውን ሰነዳት እንተ ዘይኣቕሪቡ፡ ብቑዕ ምኽንያትውን እንተ ዘይብሉ ፡ እዚ ዘለዎ ከቢድ ኩነታት ክፍለጠሉ ኣይክእልን ኢዩ። ኮምዩንውን ንግዚኡ ነቲ ሕቶ ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ ክነጽጎ ይኽእል። እዚ ውልቀ ሰብ ሓገዝ ናይ ምርካብ መሰሉ ካብቲ ሕቶ ዘቕረበሉ ግዜ ዘይኮነስ ካብቲ ምሉእ ሓበሬታን ሰነዳትን ዘቕረበሉ ግዜ ይኸውን።

2.7 ሓገዝ ዝዋሃበሉ ግዜ / Versement de l'aide sociale (art. 16 RELIAS)

- እዚ ሰብ ኣብተን ቀዳምት መዓልታት ናይታ ወርሒ ገንዘባዊ ሓገዝ ይወሃብ። ኩነታት ናይቲ ሰብ ተራእዩ እዚ ሓገዝ ተመቓቒሉውን ክወሃብ ይኽእል።
- በዓል ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ሓደ ሓደ ቅብሊት ብቐጥታ ነቲ ዝምልከቶ ኣካል ክኸፍሎ ይኽእል። ንኣብነት ከም ክራይ ገዛ፡ ናይ ሕክምና ቅብሊት፡ ናይ ንብረት ኢንሹራንስ ክኾኑ ይኽእሉ።

3. ቀንዲ ግቡኣት ናይ ሓታቲ ወይ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ
Principaux devoirs du demandeur/bénéficiaire d'aide sociale

3.1 ማሕበራዊ ሓገዝ ከም ተወሳኺ ወይ መወዳእታ ምርጫ / Subsidiarité de l'aide sociale (art. 2 et 19*a* al. 3 LIAS, 1s et 43 RELIAS)

- ማሕበራዊ ሓገዝ ካብ ኩሉ ዓይነት ኣታዊን ዕቑር ሃብትን ከም መወዳእታ ምርጫ ኢዩ።
- ሓደ ውልቀ ሰብ ናይ ኣታዊ ምንጪ ክረኽበሉ ዝኽእል መገድታት ክናዲ ይግባእ (ንኣብነት፡ ደሞዝ ፡ ናይ ሓባርን ውልቃውን ኢንሹራንስ፡ ንመግቢ ተባሂሉ ብሳልሳይ ኣካል ዝወሃብ ገንዘብ፡ ንስድራቤታት ዝወሃብ ሓገዝ፡ ውርሻ ወዘተ. ዝኣመሰሉ ክኾኑ ይኽእሉ)። ከምኡውን ኩሉ ዝቐርበሉ ናይ ስራሕ ዕድላት ክቕበል ኣለዎ። ዝቐረበሉ ዕድላት እንተዘይተቀቢሉ ወይውን ዝወረሶ ገንዘብ እንተኣለዎ ፡ ኮሙይን ነቲ ውርሻ ኣብቲ ዝህቦ ባጀት ኣዋሃሂዱ ማለት ንነውሕ ዝበለ ግዜ ዝኸይድ ጌሩ ኣብ ግምት ኣእትዩ ይኸይድ። ኩሉ ግዜ እቲ ዝወስዶ ሓገዝ ዝተመጣጠነ ክኸውን ኣለዎ።
- እዚ ውልቀ ሰብ ዝውንኖ ገዛ እንተ ኣለዎ ፡ ንብረቱ ከም ትሕጃ (ብጽሑፍ) ኣትሒዙ ዕዳ ማሕበራዊ ሓገዝ ክመልስ ምዃኑ የረጋግጽ።

3.2 ምሉእ ሓበሬታን ሰነዳትን ንምቕራብ ዘለዎ ግዴታ / Obligation de fournir des renseignements et informations (art. 12 LIAS, 24 et 29s RELIAS)

- እዚ ሕቶ ዘቕርብ ሰብ ብንጹር ዘለዎ ከቢድ ኩነታት ክገልጽን ዘለዎ ፋይናንስያዊ ኩነታት ብዝርዝር ክሕብርን ይግባእ(ንኣብነት ዘለዎ ኣታዊ፡ ዕቑር ሃብቲ፡ ንብረት፡ ገዛ ወዘተ). ብዛዕባ ሞያኡ፡ ማሕበራዊን ወልቓዊ ሂወቱን (ብፍላይ ኩሎም ምስኡ ዝነብሩ ሰባት) ከምኡውን ኩነታት ጥዕና ምስ ምስክር ወረቐት ኣሰንዩ ክገልጽ ይግባእ።
- ኩሎም ሓበሬታታት በቲ ብቤት ጽሕፈት ዝተወሰነ ግዚያዊ ገደብ ክመሓላለፉ ይግባእ። (2.6 ተመልከት) ብዛዕባ ኩሎም ኣባላት ስድራቤት (ዋላ ቓል ኪዳን ዘይኣሰሩ ይኹኑ)፡ ንኩሎም ባዕሉ ዝኣልዮም ቖልዑ ዋላውን ኣብ ካልእ ቤት ዝነብሩ ክኮኑ ይኽእሉ።
- ተጠቃማይ ማሕበራዊ ሓገዝ ኣብ ሂወቱ ዝኾነ ዓይነት ለውጢ እንተ ኣሎ ብቕልጡፍ ንቤት ጽሕፈት ክሕብር ይግደድ። ኮሙዩን ዝኾነ ጥርጠራ ምስ ዝህልዎ ፡ ነቲ ሓገዝ ንግዚኡ ክቛርጾ ይኽእል።ኩሉ ዘድልይ ሓበሬታን ሰነዳትን ኣብ ዝተወሰነ ግዜ ክቕርብ ይሕተት።.

3.3 ኣብ ስራሕ ዓለም ንምምላስ ዝግበር ምትሕብባር / Collaboration à la réinsertion (art. 11 LIAS, 18ss RELIAS)

- እዚ ተጠቃሚ ኩሉ ዝቀርበሉ ዕድላት ተጠቂሙ ካብ ሓገዝ ናጻ ዝኾነሉ መገዲታት ክናድን ፡ ኣብ ስራሕ ዓለም ንኽምለስን ኮምዩን ጸቕጢ ክገብረሉ ይኽእል።
- ርእሱ ዝኽእለሉ መንገዲታት ንምንዳይ ምስ ኩሎም ሰበ ስልጣንን ኣካላትን ክተሓባበር ይግባእ። ንኣብነት ማሕበራዊያን ኢንሹራንስ (AI, chômage, SUVA, etc.) ከምኡውን ውልቃውያን ኢንሹራንስን ክተሓባብር ኩሉ ዝቐርበሉ መደባት ክቕበልን ኣለዎ። ናብ ስራሕ ዓለም ክምለስ ዘይኽእል እንተኾይኑ ወይውን ብኽፊል ክሰርሕ ናብ ቤት ጽሕፈት ስራሕ ኣልቦነት ከም ደላይ ስራሕ ክምዝገብ ኣለዎ (መሰል ናይ ማዓልታዊ ዝወሃቦ ገንዘብ ይወሃቦ ኣይወሃቦ)። ኣማኻሪ ORP ስራሕ ንኽደሊ ክተሓጋገዞ ይኽእል።

3.4 መንበሪ ገዛ / Logement

- ኩሎም ኮሙዩናት በቲ ዝነብሩሉ ቦታ ተሞርኪሶም ሓደ ዝርዝር ሰሌዳ ክራይ ገዛ ይሰርዑ። ንተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ክኣ ይሕብርዎ። ክራይ ገዛ ናይዚ ተጠቃማይ ኣዝዩ ላዕሊ እንተኾይኑ ግና ኮምዩን ብጽሑፍ እኩል ግዜ ሂቦም ነዚ ሰብ ገዛ ክቕይር ይግድድዎ።።
- እቲ ሰብ በቲ ዝተዋህበ ገደብ ግዜ ገዛ ምቕያር እንተ ኣብዩ ወይውን ገዛ ከም ዝደለየ መረጋገጺ እንተ ዘየቕረበ ስለዚ ኮምዩን ነቲ ካብ ዝወሰኖ ንላዕሊ ዘሎ ክፍሊት ንክይኸፍል ይነጽጎ።
- እዚ ሰብ ክራዩ ባዕሉ ዝኸፍል እንተኾይኑ ፡ ወርሓዊ ክራዩ ከም ዝኸፈለ ዘረጋግጽ ቅብሊት ናብ ቤት ጽሕፈት ክቕርብ ይግባእ።

3.5 ዝተዋህበና ሓገዝ ምምላስ / Remboursement de l'aide sociale (art. 21ss LIAS, 48ss RELIAS)

- ሓደ ሰብ ተጠቃሚ ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ እንተ ነይሩ ፡ እዚ ሰብ 18 ዕድመ ምስ ገበረ ፡ ብሕጊ ስዊዝ ናይ (Loi sur la poursuite pour dettes et la faillite -LP) ኣታዊኡ እኹል እንተኮይኑ ነቲ ዝወሰዶ ገንዘብ ብዘይ ወለድ ክመልሶ ይግደድ። ብዘይ ቅንዕና ዝተወስደ ገንዘብ ግን ኣብ ዝኾነ ግዜ ምስ ወለድ ክመልሶ ይግደድ።
- ካብታ ናይ መወዳእታ ዕለት ዝወሰድናዮ ሓገዝ ክሳብ 20 ዓመት ከም ዕዳ ኮይኑ ይምዝገብ። ኮሙዩንን እቲ ተጠቃማይን ብኽመይ እዚ ዕዳ ከም ዝምለስ ኣብ ስምምዕ እንተ ዘይበጺሖም ፡ ኮምዩን ነቲ ተጠቃሚ ናብ ኣማኻሪ መንግስቲ ቫሌ (Conseil d'Etat) ተቓውሞኡ ክቕርብ ወግዓዊ ወሳኔ ይህብ። (2.4 ተመልከት).
- እዚ ሰነድ ብትሕቲ ዕድመ ወይውን ብመንእሰይ ዝተኸፍተ እንተኾይኑ፡ ክሳብ ሞያዊ ትምህርቲ ዝውድእ ዕዳ ክመልስ ኣይግደድን ኢዩ።
- ብሳልሳይ ኣካል ወይውን ብሓባራዊ ወይ ወልቃዊ ኢንሹራንስ ክወሃብ ዝግብእ፡ እዚ ሓገዝ ኣቀዲሙ እንተተዋሂቡ እቲ ተጠቃማይ ነቲ ዝወሃቦ ገንዘብ ብቐጥታ ናብ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ክኣቱ ክፍርም ኣለዎ። ካብታ መጀመርያ ሓገዝ ዝተወሃበና ግዜ ጀሚሩ ኩሉ ክንመልሶ ንግደድ። ነቲ ስምምዕ እንተፈሪምና ከኣ እቲ ገንዘብ ብቐጥታ ናብቲ ዝምልከቶ ኣካል ይልኣኽ። ወላ እዚ ስምምዕ ተፈሪሙ ከሎ እዚ ዝኣቱ ገንዘብ ካብ ኢንሹራስ ወይውን ካብ ሳልሳይ ኣካል ብቐጥታ ናብቲ ተጠቃሚ እንተደኣ በጺሑ ፡ እዚ ሰብ ብዝቀልጠፈ ናብ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ (d'aide sociale) ሓቢሩ ዕዳኡ ክመልስ ይግባእ።

4. ብዘይቅንዕና ዝውሰድ ማሕበራዊ ሓገዝ
Soupçons d'obtention illicite de prestations d'aide sociale (art. 12 et 15*b* ss LIAS)

- ሓደ ሰብ ቅንዕና ዘይብሉ መንገዲ ሓገዝ እንተሓቲቱ፡ ይሓትት እንተኣሎ ወይውን ክሓትት ይፍትን እንተኣሎ፡ እዞም ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ ነዚ ጉዳይ ተጻሪ ፍልይቲ መርማሪት ኣካል ይገብሩሉ።
- እቲ ተጠቕሚን ኣባላት ስድራቤቱን ንኩሎም ማሕበራዊያን ተሓጋገዝትን ንፍሉይ መጽናዕቲ ዝተመዘዙ መርመርትን ፡ ኣብ መንበሪ ገዝኦም ፡ ኣብ መኪናኦም ከምኡውን ኣብ ስራሕ ቦታን ብኣካል ኣብ ዘለዉሉን ኣብ ዝጥዕም ሰዓታትን መርመራታት ንክካይዱ ክፈቕዱሎም ይግባእ።
- እቲ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ሓቂ ዘንጸባርቐ ኩሎም ዝተሓተቶም ኣገደስቲ ሓበሬታታት ክቕርብ ይግባእ። እዚ ግዴታ ከኣ ንኹሎም ኣባላት ስድራቤትን ቐረብትን ይምልከት፡ ኣብ ገበናዊ ሕጊ ስዊዝ (art. 110 al. 1 et 2 du Code pénal suisse) ሰፊሩ ይርከብ።
- ገበን ከም ዝተገብረ እንተተረጋጊጹ፡ እዚ ኣካል ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ዝምልከቶ ሰብ ውጺኢት ናይዚ ዝተኻየደ መርመራ ይሕብሮ።
- ካልኦት ዓይነት ገበናት ብካልኦት ሰበ ስልጣን ክሲ እንተ ቐሪቡ፡ እዚ መርመራታት ከካይድ ዝተሰምየ ኣካል ናብ ዝምልከቶ በዓል ስልጣን (Ministère public) የመሓላልፎ። ንካልእ ዓይነት ገበናት ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ብመሰረት ሕጊ ስዊዝ ባዕሉ መቕጻዕቲ ይብይን። ቀጺሉ ከኣ ንኣገልግሎት ማሕበራዊ ምንቅስቓስ ከኣ ይሕብር።

5. ግዴታና እንተጥሒስና ዝውሰድ ስጉምቲ
Sanction en cas de violation d'une obligation

5.1 ምምሕዳራዊ ስጉምቲ / Sanctions administratives (art. 19*a* ss LIAS)

- እዚ ሰብ ኩሎም ኣገድስቲ ዝኾኑ ሰነዳት ማለት ተሸጊሩ ከም ዘሎ ዝሕብሩ ፡ እንተደኣ ዘይቕሪቡ ኮምዩን ንሕቶኡ ንግዚኡ ክነጽጎ ይኽእል።
- እዚ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ሓደ ከቢድ ሕጋዊ ግቡኣት እንተዘይኣኽቢሩ፡መቕጻዕቲ ክውሰነሉ ይኽእል።
- መቕጻዕቲ ብኮምዩን ወይውን ብውክልና ሲኤምኤስ (CMS) ይወሃብ። ምኽንያት ተገሊጹ ነቲ ተጠቃሚ ከኣ ብጽሑፍ ይሕበሮ። እቲ ዝተበየነ መቕጻዕቲ ፡ ንክንደይ ግዜ ወይ ኣዋርሕ ምኺኑን ዕላምኡ ከምኡውን ካብዚ ሰብ እንታይ ከምዝጽበዩ ይገለጽ። እዚ ወሳኔ እንተ ዘይተቐቢልናዮ ተቃውምና ናብ ቤት ጽሕፈት ኣማኻሪ መንግስቲ (Conseil d'Etat) ክነቕርቦ ንኽእል (2.4 ተመልከት)።
- ሰለስተ ዓይነት መቕጻዕቲ እዞም ዝስዕቡ ኢዮም:

  1) ነቲ ዝወሃበና ገንዘብ ምጉዳል ፡

- ከባቢ 15% ካብቲ ዝወሃበና ገንዘብ ምጉዳል ;
- ማሕበራዊ ሓገዝ ኣጊዱ ህጹጽ ሓገዝ ጥራይ ምሃብ፡ እዚ ማለት ከኣ እቲ ወርሓዊ ዝዋሃብ ገንዘብ እዚ ዝስዕቡ ይኸውን :- ንእኹል ሰብ 500.- ፍራንክ፡ 300.- ፍራንክ ንትሕቲ ዕድመ፡ 220.- ንትሕቲ 12 ዓመት ዝዕሚኦም ኢዩ።
- ማሕበራዊ ሓገዝ ኣጊዱ ህጹጽ ሓገዝ ጥራይ ምሃብ፡ ንሱ ኸኣ መዓልታዊ 10.- ፍራንክ ንእኩል ሰብ : 6.- ንትሕቲ ዕድመ ይወሃብ።

2) ሓሳባዊ ዝኾነ ኣታዊ ኣብ ግምት ምእታው
3) ብተደጋጋሚ ነቲ መሰል ማሕበራዊ ሓገዝ ዘይግቡእ እንተተጠቂሙ፡ እዚ ሓገዝ ብጠቕላላ ይስረዝ።

5.2 <u>ገበናዊ መቕጻዕቲ / Sanctions pénales (19*d* LIAS, 66*a*, 146 et 148*a* CP)</u>

- ብዘይ ቅኑዕ ምኽንያት ሓገዝ ክወስድ እንተጸኒሕና : ብሕጊ ካንቶን መሰረት ክሳብ 10'000.- ፍራንክ ወይውን ካብኡ ንላዕሊ መቕጻዕቲ ክብየነልና ይኽእል። ብፈደራላዊ ሕጊ መሰረት ካብዚ ዝብርትዕ መቕጻዕቲ እንተ ዘይወሲኑ እቲ መቕጻዕቲ ከምቲ ዝተጠቕሰ ይኸውን።
- ብፈደራላዊ ሕጊ መሰረት : ሓደ ሰብ ብዘይ ሕጋዊ ሓገዝ ክወስድ እንተደኣ ጸኒሑ : ክሳብ ሓደ ዓመት ወይውን ካብኡ ንላዕሊ ክእሰር ወይውን ክቕጻዕ ይኽእል። እዚ ሰብ እንተ ኣጠፋፊኡውን ክሳብ 5 ዓመት ማእሰርቲ ወይውን ካብኡ ንላዕሊ ወይውን መቕጻዕቲ ክብየነሉ ይከኣል።
- እዚ ተጠቃሚ ሰብ ወጻእተኛ እተኾይኑ ከምኡውን ብምጥፍፋእ እንተ ተኸሲሱ ወይውን ብዘይሕጋዊ ማሕበራዊ ሓገዝ ይወስድ እንተነይሩ፡ ቤት ፍርዲ(ዳኛ) ካብ 5 ክሳብ 15 ካብ ስዊዝ ንኽስጎግ ይብየነሉ።

ኣብ ኮምዩን ማሕበራዊ ሓገዝ ክሓትት ከም ዘለኹ በዚ ኣብ ታሕቲ ዝስዕብ ፌርማይ የረጋግጽ። ነዞም ኣብ ላዕሊ ተጠቒሶም ዘሎዉ

ሕግታትትን ከምኡውን መሰረታዊያን መሰላትን ግቡኣትን ተጠቃሚ : ማሕበራዊ ሓገዝ ከም ናይ መወዳእታ ኣማራጺ ምዃኑን፡ እዚ ዝወሃብ ሓገዝ ክመልሶ ምዃነይ ፈሊጠ ከም ዘለኹ የረጋግጽ። (3.5 ተመልከት).

...

(Noms, prénoms et signatures)

ሓታቲ / Titulaire du dossier : ....

በዓል/ቲ ቤት / Conjoint/concubin : ....

ልዕሊ 18 ዝዕድሚኦም / Enfants majeurs : ....

ቦታን ዕለትን / Lieu et date : ....